

процесів. Доцільно констатувати, що запровадження можливості реалізувати доступ до правосуддя в електронному форматі є позитивним досвідом, адже збільшує ефективність роботи судової системи в цілому і є необхідністю прогресивного цивілізованого світу в ХХІ сторіччі.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. №389-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. Ст.250.
3. Електронне судочинство: міжнародний досвід: монографія / Н. Ю. Голубєва. Одеса: Фенікс, 2020. 204 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/14039>.
4. Рекомендація Рес (2001) 3 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо надання громадянам судових та інших юридичних послуг з використанням новітніх технологій. URL:http://www.arbitr.gov.ua/files/pages/pd07072014_8.pdf.
5. Висновок №14 (2011) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо правосуддя та інформаційних технологій. URL: http://www.court.gov.ua/userfiles/visn_14.doc.

Науковий керівник: д.ю.н., професор Андронов І. В.

Анисимова Олександра Андріївна

*студентка 3-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЕЛЕКТРОННОГО СУДОЧИНСТВА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

На сьогоднішній день в Україні електронне судочинство – одне із форм електронного врядування – є актуальною темою. Одночасно із розвитком інформаційних технологій набуває популярності діджиталізація цивільного процесу. Адже є велика кількість переваг: прискорення строків розгляду спорів, спрощення праці суб'єктів судочинства, доступність та прозорість правосуддя, гарантії захисту прав і свобод осіб, економія коштів і часу.

Повільно, але впевнено Україна рухалася в напрямку запровадження електронного судочинства до 2020 року. Однак, коронавірусна епідемія пришвидшила цей процес. У період пандемії дуже швидко почали розвиватися інформаційні технології, онлайн судочинство. Стало можливим брати участь в судовому засіданні з будь-якого місця по відеозв'язку поза стінами судового приміщення за допомогою власних гаджетів, а підтвердження особи буде здійснено за допомогою електронного підпису. Також було введено систему EasyCon, де треба зареєструватися через електронну пошту на офіційному веб-порталі судової влади, прив'язати електронний підпис, щоб можна було підтвердити особу, та надати заяву про бажання брати участь в судовому засіданні не пізніше, ніж за 5 днів до дати засідання – це все, що вимагається від учасника для того, щоб взяти участь в режимі відеоконференції. Крім цього, використання ZOOM також практикувалося в судовому засіданні [1].

У 2021 році Вища рада правосуддя затвердила Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, таких як електронний суд, електронний кабінет та відеоконференцзв'язок [2]. Запровадження такої системи досить позитивно вплинуло на розвиток електронного судочинства та його оптимізацію. Однак, були все-одно певні складнощі, які гальмували процес, та повинні були вирішитися для удосконалення в майбутньому «безконтактного» судочинства: хакерські атаки, недовіра працівників апарату суду до системи, недостатність матеріально-технічного забезпечення, розподіл функцій.

На жаль, в зв'язку із сьогодишньою ситуацією в країні та введенням воєнного стану прискорення процесу пристосування до електронного судочинства відбувається прямо зараз і в таких обставинах. І хоча пандемія нас загартувала до швидких змін та переходу в «онлайн», це проходить досить складно. Із початком війни 24 лютого цього року виявилось, що зараз не вистачає необхідних законів, які б дозволили повністю перевлаштуватись. Було вже запропоновано додати окрему главу «Здійснення правосуддя в умовах воєнного стану».

У квітні 2022 року був поданий о парламенту проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану)» [3]. В ньому про-

понується, щоб сторони могли клопотати про розгляд справ в режимі відеоконференції, а повідомлення про судові засідання можна було здійснювати будь-якими засобами: телефоном, sms, електронною поштою, месенджером. Також належним вважалося б повідомлення на офіційному веб-порталі судової влади України, яке має бути розміщено не пізніше 20 днів до дати судового засідання. Крім того, одним із нововведень є повідомлення про ухвалення судових рішень через розміщення їх на сайті судової влади, а можливість ознайомлення із ними через портал «Дія» замість ЄДРСР.

Більш того, пропонується замінити фіксовані строки-розумними, а також не дотримуватися судами строків вчинення процесуальних дій, закріплених у ЦПК, якщо є об'єктивна неможливість дотриматись їх. Ще передбачається дистанційна участь секретаря, свідка, експерта, перекладача та спеціаліста в судовому засіданні. В перспективі – зробити можливою таку участь в процесі і для суддів.

Зараз дуже активно працює єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система, яку запровадили того року. Єдина державна судова адміністрація зробила копії документів, які мають відношення до судового розгляду, тому вони всі знаходяться в надійному місці. Також завдяки прискореному розвитку електронного судочинства останніх років – чудово працює режим відеозв'язку для судових засідань, учасники судового процесу без проблем приймають участь онлайн. В перспективі – розширення процесуальних можливостей для органів судової влади – розгляд справ в письмовому вигляді без виклику учасників, де це є можливим, і немає порушення прав.

Наступними заходами, які спрямовані на підвищення ефективності електронного судочинства згідно із Концепцією Програми інформатизації місцевих та апеляційних судів і проєкту побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС) на 2022-2024 роки [4] буде: стабілізація роботи та розширення функціоналу запущених модулів ЄСІТС: Електронного кабінету, Електронного суду, веб-порталу судової влади України, ЄДРСР, тощо; створення та впровадження нових модулів ЄСІТС, а саме – електронного документообігу, Єдиного державного реєстру виконавчих документів, Електронного архіву, «Судової практики», «Суддівського досьє»; побудова комплексних систем захисту інформації та кіберзахисту, у тому числі впровадження модуля «Управління інформаційною безпекою та доступом»; забезпечення судів належним обладнанням.

Отже, запровадження в Україні електронного судочинства перебуває в процесі становлення, однак певні обставини в світі та зокрема нашій країні вимушують розвиватися в цьому напрямку досить стрімко. Наразі воєнний стан підштовхнув судову систему до практичного реалізування електронного правосуддя закріплених законодавчо елементів. Прийняття нових норм і елементів онлайн правосуддя та їх застосування наблизять в майбутньому українське судочинство до європейських стандартів, а також забезпечить зручний, спрощений формат судочинства, який економить кошти і час.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» № 2147-VIII від 03.10.2017 Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 48, ст.436
2. Рішення Вищої ради правосуддя «Про затвердження Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи» № 1845/0/15-21 від 17.08.2021
3. Проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану)» № 7316 від 26.04.2022 р.
4. Концепція Програми інформатизації місцевих та апеляційних судів і проекту побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС) на 2022-2024 роки від 01.01.2022 р.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Апалькова Інна Сергіївна

Бабенко Іоанна Вікторівна, Гайда Анна Дмитрівна

*студентки 3-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДОСТУП ДО ЦИВІЛЬНОГО ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вже три місяці український народ живе в умовах воєнного стану, що суттєво впливає на правовідносини в країні та нормальне функціонування судової гілки влади.